

УДК: 614.272:615.22:616.12-009
DOI: 10.14739/2409-2932.2017.2.103783

О. С. Кухтенко, Л. С. Симонян, Є. В. Гладух

Маркетингові дослідження ринку лікарських засобів, що застосовуються при лікуванні кардіологічних захворювань

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Мета роботи – здійснити маркетингові дослідження ринку лікарських засобів, що застосовуються під час лікування кардіологічних захворювань.

Матеріали та методи. Аналіз асортименту препаратів виконали згідно з Державним реєстром лікарських засобів України та класифікаційною системою АТС. Дослідили фармацевтичний ринок лікарських препаратів кардіологічної дії («C01 – кардіологічні засоби», а саме: «C01EB – інші кардіологічні засоби» та «C01EX – різні комбіновані кардіологічні препарати»).

Результати. Визначили, що ринок препаратів кардіологічної дії характеризується сприятливим середовищем для впровадження нового запропонованого препарату з погляду на економічну доступність лікарських засобів для споживачів. Визначені лідери виробництва цієї групи препаратів закордонного та вітчизняного виробництва. Співвідношення торгових назв лікарського засобу закордонного та вітчизняного виробництва становить 35 % до 65 %, тобто спостерігається повне домінування вітчизняних ЛЗ. У період 2012–2016 рр. пропозиції препаратів вітчизняного виробництва збільшились на 37,6 %, а закордонного – на 18,6 %. Аналіз зареєстрованих торгових назв лікарських засобів по фірмах-виробниках показав, що основну частку асортименту формують препарати європейських фармацевтичних компаній.

Висновки. Розвиток вітчизняного виробництва кардіологічних засобів є позитивним фактором для розвитку препаратів цього сегмента ринку та вказує на широке застосування цієї категорії препаратів серед населення країни. Здійснений аналіз лікарських форм свідчить, що найбільшу популярність серед споживачів мають таблетки та рідкі лікарські форми комбінованого складу – настоянки та краплі.

Ключові слова: кардіологічні захворювання, неврози, комбінований препарат, екстракт, рослинна сировина.

Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2017. – Т. 10, № 2(24). – С. 219–223

Маркетинговые исследования рынка лекарственных средств, применяемых при лечении кардиологических заболеваний

А. С. Кухтенко, Л. С. Симонян, Е. В. Гладух

Цель работы – осуществить маркетинговые исследования рынка лекарственных средств, применяемых при лечении кардиологических заболеваний.

Материалы и методы. Анализ ассортимента препаратов проводился согласно с Государственным реестром лекарственных средств Украины и классификационной системой АТС. Нами был исследован фармацевтический рынок лекарственных препаратов кардиотонического действия («C01 – кардиологические средства», а именно: «C01EB – другие кардиологические средства» и «C01EX – разные комбинированные кардиологические препараты»).

Результаты. Определено, что рынок препаратов кардиологического действия характеризуется благоприятной средой для внедрения нового предложенного препарата с точки зрения экономической доступности лекарственных средств для потребителей. Обозначены лидеры производства данной группы препаратов зарубежного и отечественного производства.

Соотношение торговых названий ЛС зарубежного и отечественного производства составляет 35 % к 65 %, то есть наблюдается полное доминирование отечественных ЛС. В период 2012–2016 гг. предложение препаратов отечественного производства увеличилось на 37,6 %, а иностранного – на 18,6 %.

Анализ зарегистрированных торговых названий лекарственных средств по фирмам-производителям показал, что основную долю ассортимента формируют препараты европейских фармацевтических компаний.

Выводы. Отмечено развитие отечественного производства кардиологических средств, что является положительным фактором для развития препаратов данного сегмента рынка и указывает на широкое применение данной категории препаратов среди населения страны. Проведён анализ лекарственных форм, согласно которому наибольшей популярностью среди потребителей пользуются таблетки и жидкие лекарственные формы комбинированного состава – настойки и капли.

Ключевые слова: кардиологические заболевания, неврозы, комбинированный препарат, экстракт, растительное сырьё.

Актуальные вопросы фармацевтической и медицинской науки и практики. – 2017. – Т. 10, № 2(24). – С. 219–223

Market research of medicinal products which are used in cardiological diseases treatment

O. S. Kukhtenko, L. S. Simonyan, Ye. V. Hladukh

Aim of the study is to carry out market research of medicinal products which are used in cardiological diseases treatment.

Materials and methods. The products range analysis was performed according to the Ukraine State Register of medicines and classification system of ATC. We have studied the pharmaceutical market of cardiotonic action drugs (C01 – cardiological medicines,

namely C01EB – other cardiological drugs and C01EX – various combined cardiological drugs). It has been determined that the market of cardiological action preparations is characterized by favorable environment for implementation of the new offered product from the point of view of drugs' economic affordability to consumers. Manufacture leaders of this group of preparations of foreign and domestic production have been denoted.

Results. The ratio of medicines trade names of foreign and domestic production is 35 % to 65 %, full dominance of domestic medicines is observed. In the period from 2012 to 2016 the supply of domestic products had increased by 37.6 %, and foreign by 18.6 %. Analysis of registered trade names of medicines by manufacturing companies has shown that the main share of the assortment is formed by drugs of European pharmaceutical companies.

Conclusions. The development of domestic production of cardiac funds is a positive factor for the development of drugs in this market segment and it indicates the widespread use of this category of drugs among the population of the country. The analysis of dosage forms was conducted, according to which tablets and liquid dosage forms of a combination composition – tinctures and drops – are the most popular among consumers.

Key words: cardiac disease, neurotic disorders, drug combinations, plant extracts.

Current issues in pharmacy and medicine: science and practice 2017; 10 (2), 219–223

В Україні одними з найпоширеніших захворювань є серцево-судинні (понад 12 млн хворих), тому впровадження нового препарату кардіологічної дії на основі рослинної сировини на вітчизняному фармацевтичному ринку є актуальним і необхідним за умов значної поширеності та смертності внаслідок хвороби [1,2].

Завдяки діючим речовинам, що входять до складу розроблюваного нами фітопрепарату під умовною назвою «Кардіостен» (комбінований екстракт плодів глоду, шишок хмелю, трави меліси та кропиви собачої), – поліфенольним сполукам і флавоноїдам, цей лікарський засіб пропонується застосовувати при комбінованій терапії стенокардії, дистонії нейрон-циркуляторного типу, а також при неврозгах [1].

Крім цього, препарат пропонується в декількох лікарських формах, а саме: настоянках і таблетках. Тому основними параметрами, що обмежують асортимент ЛЗ, який підлягає дальшому дослідженню, стали фармакотерапевтична характеристика препаратів та їхня лікарська форма.

Мета роботи

Здійснити маркетингові дослідження ринку лікарських засобів, що застосовуються під час лікування кардіологічних захворювань. Адже під час впровадження нового ЛЗ особливого значення набувають маркетингові розрахунки з урахуванням конкурентоспроможності препарату на вітчизняному ринку.

Матеріали і методи дослідження

Аналіз асортименту препаратів здійснили згідно з Державним реєстром лікарських засобів України та класифікаційною системою АТС (Anatomical Therapeutic Chemical). Об'єктами дослідження були засоби, що належать до групи «C01 – кардіологічні засоби», як-от: «C01EB – інші кардіологічні засоби» та «C01EX – різні комбіновані кардіологічні препарати».

Як інформаційні джерела використовували Державний реєстр лікарських засобів України, Компендіум 2012–2016 рр. [2,4].

Ретроспективний аналіз оптового ринку ЛЗ здійснили

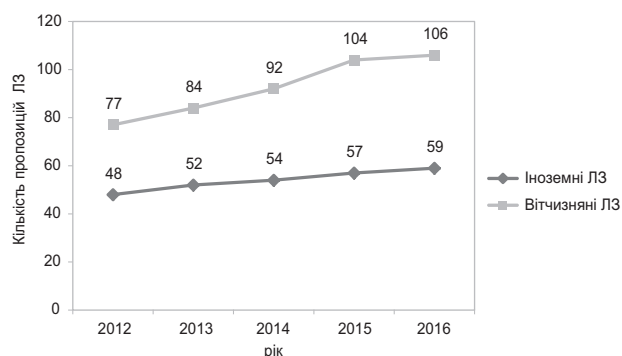
в період 2012–2016 рр. Предмет дослідження – дані прайс-листів щотижневика «Аптека», «Фарм-бюлетеня» та оптових операторів фармацевтичного ринку «Оптіма-Фарм», «Бізнес Центр Фармація», «ВВС-ЛТД», «БАДМ». Під час аналізу використовували різні статистичні методи, опрацювання інформації виконали за допомогою спеціального програмного забезпечення (Microsoft Office Excel) [3,4].

Результати та їх обговорення

Згідно з даними Державного експертного центру Міністерства охорони здоров'я України, станом на грудень 2016 року в Україні зареєстровано 13 міжнародних непатентованих назв (МНН) ЛЗ або 165 торговельних назв ЛЗ з урахуванням форм випуску з групи C01EB, з групи C01EX – 7 ЛЗ за МНН або 54 торговельні назви [5,6].

Аналіз пропозицій за групою «кардіологічні ЛЗ» у період із 2012–2016 рр. наведений на *рисунку 1*.

Аналіз зареєстрованих торговельних назв ЛЗ за фірмами-виробниками показав, що основну частку асортименту формують препарати європейських фармацевтичних компаній (*рис. 1*). Співвідношення торговельних назв ЛЗ закордонного та вітчизняного виробництва становить 35 % до 65 %, тобто спостерігається повне домінування вітчизняних ЛЗ. У період 2012–2016 рр. пропозиції препаратів вітчизняного

Рис. 1. Аналіз пропозицій за групою «інші кардіологічні засоби та комбіновані кардіологічні засоби» в період 2012–2016 рр.

виробництва збільшились на 37,6%, а закордонного – на 18,6%.

Аналіз за країнами-виробниками препаратів із групи «С01ЕВ – інші кардіологічні ЛЗ» встановив, що серед вітчизняних компаній-виробників лідерами є такі компанії: ПАТ ФФ «Дарниця» – 16 ЛЗ з урахуванням форм випуску (17,02%); ТОВ ФК «Здоров'я» – 12 ЛЗ (12,77%) та ТОВ НВФ «Мікрохім» – 10 препаратів (10,64%). Отже, ці виробники мають понад 40% пропозицій препаратів із групи «інші кардіологічні засоби» (рис. 2).

Розвиток вітчизняного виробництва кардіологічних засобів є позитивним фактором для розвитку препаратів цього сегмента ринку та вказує на широке застосування цієї категорії препаратів серед населення країни.

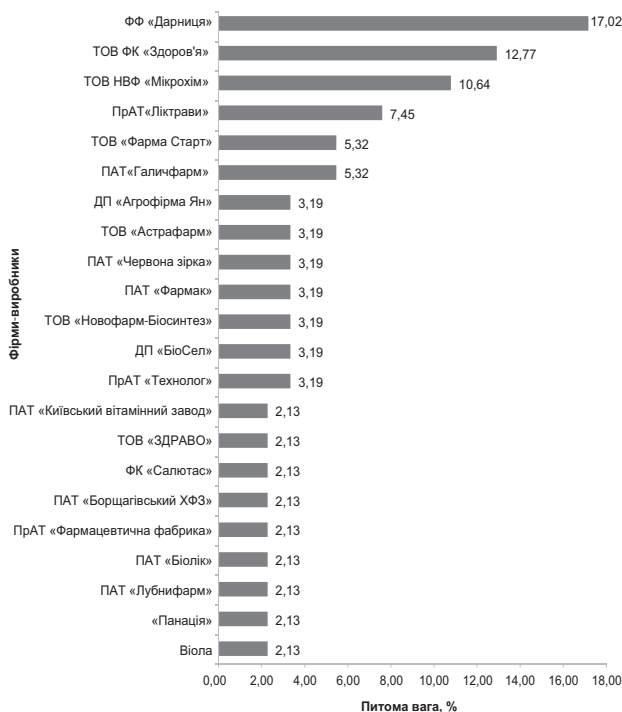

Рис. 2. Кількість пропозицій ЛЗ із групи «С01ЕВ – інші кардіологічні засоби» за вітчизняними фірмами-виробниками (грудень 2016 р.).

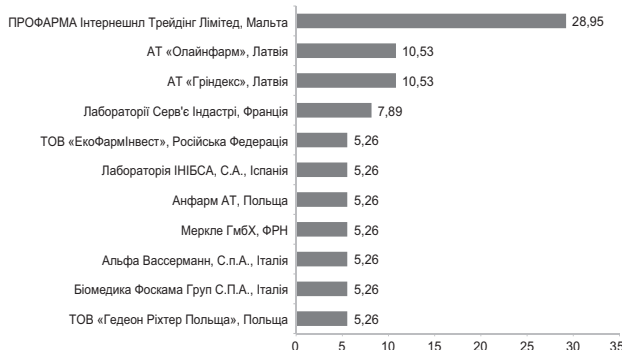

Рис. 3. Кількість пропозицій ЛЗ із групи «С01ЕВ – інші кардіологічні засоби» щодо закордонних фірм-виробників (грудень 2016 р.).

Аналіз іноземних фірм-виробників групи «інші кардіологічні засоби» показав, що безумовним лідером є компанія «ПРОФАРМА Інтернешнл Трейдінг Лімітед», Мальта: 11 пропозицій ЛЗ з урахуванням форм випуску або 28,95% від загальної кількості зареєстрованих препаратів (рис. 3).

Аналіз пропозицій за групою «комбіновані кардіологічні препарати» встановив, що група на 100% складається з ЛЗ вітчизняного виробництва. Лідерами у групі є фармацевтичні компанії ПрАТ «Технолог» (м. Умань) і ПАТ «Борщагівський ХФЗ» (м. Київ) – по 7 пропозицій ЛЗ (з урахуванням форм випуску) (рис. 4).

Препарат, що впроваджується, пропонується до застосування у двох рідких лікарських формах, а саме – у настоянках і таблетках. Тому наступний етап – аналіз асортименту груп препаратів за формами випуску.

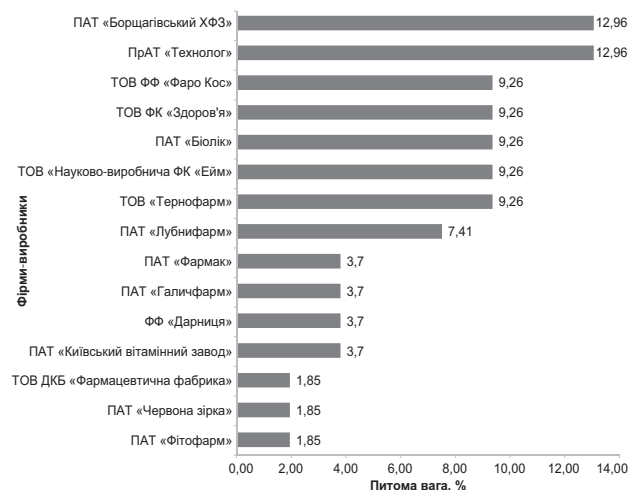

Рис. 4. Кількість пропозицій ЛЗ групи «С01ЕХ – комбіновані кардіологічні засоби» за фірмами-виробниками (грудень 2016 р.).

Рис. 5. Аналіз асортименту ЛЗ групи «інші кардіологічні ЛЗ» за лікарськими формами.

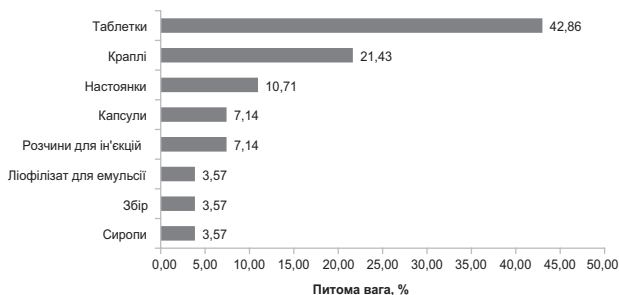

Рис. 6. Аналіз асортименту ЛЗ у групі «комбіновані кардіологічні препарати» за лікарськими формами.

Аналіз за лікарськими формами препаратів кардіологічної дії встановив, що переважно асортимент формують засоби у вигляді таблеток (42,67%) та розчинів для ін'єкцій (25,33%) (рис. 5).

Аналіз асортименту ЛЗ за групою «комбіновані кардіологічні засоби» встановив, що найбільшу частку асортименту формують препарати у вигляді таблеток (42,86%) (рис. 6).

Отже, основну частку за обома групами формують ЛЗ у твердих формах. Сумарна питома вага становить 60,2%, серед них 42,7% належать ЛЗ у вигляді таблеток.

Отже, можна стверджувати, що впровадження у виробництво лікарського препарату у вигляді настоянки буде перспективним з урахуванням незначної кількості цієї лікарської форми на фармацевтичному ринку України. Розробка таблеток кардіологічної дії також дасть можливість охопити значний сегмент на сучасному ринку лікарських препаратів.

Висновки

1. Необхідно відзначити, що протягом усього періоду досліджень показники доступності кардіологічних ЛЗ

вітчизняного виробництва значно більші, ніж ліків імпортного виробництва.

2. Ринок препаратів кардіологічної дії характеризується сприятливим середовищем для впровадження нового запропонованого препарату з погляду економічної доступності ЛЗ для споживачів.

3. За даними Державного експертного центру МОЗ України, станом на грудень 2016 року в Україні зареєстровано 13 МНН із групи «інші кардіологічні засоби» (або 165 торговельних назв ЛЗ), із групи «комбіновані кардіологічні засоби» – 7 ЛЗ за МНН або 54 торговельні назви.

4. Співвідношення торговельних назв ЛЗ закордонного та вітчизняного виробництва становить 35% до 65%, тобто спостерігається повне домінування вітчизняних ЛЗ. У період 2012–2016 рр. пропозиції препаратів вітчизняного виробництва збільшились на 37,6%, а закордонного – на 18,6%.

5. Аналіз за лікарськими формами препаратів кардіологічної дії встановив, що переважно асортимент формують засоби у вигляді таблеток і крапель, що пов'язано зі зручністю застосування цієї категорії ліків.

Список літератури

- [1] Кухтенко О.С. Актуальність розробки препаратів кардіотонічної дії на основі рослинної сировини / О.С. Кухтенко, Є.В. Гладух // Фармакоэкономика в Україні: стан та перспективи розвитку. Матеріали VII науково-практичної Internet-конференції (м. Харків, 20 листопада 2014 року). – Харків, 2014. – С. 133–134.
- [2] Європейська база даних статистичної інформації «Здоров'я для всіх» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medstat.gov.ua/ukr/normdoc.html>.
- [3] Мнушко З.Н. Фармакоэкономическая оценка гипополипидемических лекарственных препаратов / З.Н. Мнушко, С.Б. Труфан // Провизор. – 2002. – №21. – С. 18–25.
- [4] Немченко А.С. Фармакоэкономика: методика проведення моніторингу цін та визначення рівня доступності цін на медикаменти в Україні / А.С. Немченко, Л.В. Галій // Ліки України. – 2001. – №5. – С. 17–19.
- [5] Компендиум. Лекарственные препараты. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://compendium.com.ua/>
- [6] Державний реєстр лікарських засобів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drlz.kiev.ua/>.

References

- [1] Kuhtenko, O. S., & Hladukh, E. V. (2014) Aktualnist rozrobky preparativ kardiotonichnoi dii na osnovi roslinnoi

syrovyny [Actuality developing drugs cardiotoxic action based on vegetable raw materials]. *Farmakoeconomika v Ukraini: stan ta perspektyvy rozvytku*. Proceedings of the VII Scientific and Practical Conference. (P. 133–134). Kharkiv. [in Ukrainian].

- [2] *Yevropeiska baza danykh statystychnoi informatsii «Zdorov'ia dlia vsikh» [The European statistic information database "Health for All"]*. Retrieved from <http://medstat.gov.ua/ukr/normdoc.html>. [in Ukrainian].
- [3] Mnushko, Z. N., & Trufan, S. B. (2002) Farmakoeconomicheskaya ocnka gipolipidemicheskikh lekarstvennykh preparatov [Farmakoeconomics evaluation of lipid-lowering drugs]. *Provizor*, 21, 18–25. [in Russian].
- [4] Nemchenko, A. S., & Haliy, L. V. (2001) Farmakoeconomika: metodyka provedennia monitorinhu tsin ta vyznachennia rivnia dostupnosti tsin na medyamenty v Ukraini [Pharmacoeconomics, pricing methodology for monitoring and determining the level of access prices for medicines in Ukraine]. *Liky Ukrainy*, 5, 17–19. [in Ukrainian].
- [5] *Kompendium – lekarstvennye preparaty [Compendium – Drugs]*. Retrieved from <http://compendium.com.ua/>.
- [6] *Derzhavnyi reiestr likarskykh zasobiv Ukrain [State register of medicines Ukraine]*. Retrieved from <http://www.drlz.kiev.ua/>

Відомості про авторів:

Кухтенко О. С., канд. фарм. наук, доцент, проректор із науково-педагогічної (виховної) роботи, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна.

Симонян Л. С., канд. фарм. наук, доцент каф. організації економіки фармації, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна.

Гладух Є. В., д-р фарм. наук, професор, зав. каф. промислової фармації, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна.

Сведения об авторах:

Кухтенко А. С., канд. фарм. наук, доцент, проректор по научно-педагогической (воспитательной) работе, Национальный фармацевтический университет, г. Харьков, Украина.

Симонян Л. С., канд. фарм. наук, доцент каф. организации экономики фармации, Национальный фармацевтический университет, г. Харьков, Украина.

Гладух Е. В., д-р фарм. наук, професор, зав. каф. промислової фармації, Національний фармацевтичний університет, г. Харків, Україна.

Information about authors:

Kukhtenko O. S., Ph.D., Associate Professor, Vice-Rector for scientific and educative work, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine.

Simonyan L. S., Ph.D., Associate Professor, The Department of Pharmacy Economics, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine.

Hladukh Ye. V., Dr.hab., Professor, Head of the Department of Industrial Pharmacy, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine.

E-mail: kukhtenk@gmail.com

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflicts of Interest: authors have no conflict of interest to declare.

Надійшло до редакції / Received: 25.04.2017

Після доопрацювання / Revised: 29.04.2017

Прийнято до друку / Accepted: 03.05.2017